

In '95 teekende hij voor een gedicht van Verhaeren de bekende *Passeur d'eau*.

In '94 en '95 ontstonden *de Zaaier*, de *Nirvana*, *Portret van Miss Pontifex Hall*, de schetsen voor *Parsifal*, die hij nog denkt uit te werken, hetzij in lithographieën of schilderijen. Ook nog een *Panis Angelicus*, ook nog schetsen voor *Andromède et Persée* uit de *Moralités Legendaires* van Jules Laforgue, en vele andere kleine teekeningen, voor verschillende doeleinden bestemd, als het helpen van personen en het steunen van vereenigingen tot hulp van armen, enz. als de kolonie voor Landontginning te Beekbergen, waarvoor hij veel arbeidde.

Tot zijn allerlaatste werken behoort ook het kapitale werk de *Sphinx* en een tweede *Çacontala*, bij de Secessionisten te München geëxposeerd en overgegaan in de collectie Khnorr aldaar, en de *Divine Extase*, een groot werk, nog slechts in houtskoolschets; de *Tuin der Meditatiën*, nog een *Panis Angelicus*, *Liefde en Mysterie*, eigendom van Dr. Timmerman, 's Gravenhage, de *Gang der stille verlangenden*, enz.

Naast deze zuiver symbolieke uitingen laat Toorop echter niet zijn kleurdivisie-arbeid varen, en maakte hij in den zomer van '97 landschappen met wilgen en water in zon-atmosfeer of in grijs weêr, waaronder de *Wilg met water bij gedekte lucht* (in het bezit van Mevr. Dyserinck te Haarlem). Ook teekent hij in de laatste jaren vele portretten, met uiterste gevoeligheid en van onloochenbare voornaamheid en teerheid. In '92 was een der eersten in dit genre een schets naar Verlaine. Spoedig volgden vele kinderportretten, onder welken het kindje van Ds. de Waard zeer de aandacht trok, evenals later het portret van Dr. Doorenbos en *Zuster Nelli* (Mevr. Ary Prins), die meest allen met potlood geteekend zijn en met vetkrijt-potlooden of waskleuren verlevendigd. Tentoonstellingen te Leiden, Utrecht en den Haag lieten ten onzent deze bijzondere werken zien en hoog waardeeren.

In de laatste jaren munten onder dezen uit dat van den Duitschen dichter Stephan George en van Mevrouw de Gravin van Limburg Stirum te Oosterbeek en Mej. H. en eenige meisjesportretten, waaronder ook zijn eigen dochttertje vele malen voorkomt, onder anderen ook in de „kinderlijke meditatiën.”

Het spreekt als van zelf dat een rusteloos zoekende geest als die van Toorop alle procédés moest aanwenden om zijn gedachten en aspiratiën in alle mogelijke vormen en stoffen uit te drukken. Zoo heeft hij naast allerlei soorten van teekeningen een enkele ets gemaakt, een paar houtsneden, eenige lithographieën o. a. voor „De Kroniek,” en in den laatsten tijd houdt hij zich bezig met het in harden pâte snijden van zeer gevoelige bas-reliefs, naar *Lioba* van Frederik van Eeden, bestemd om in het houtwerk gevat te worden van een precieus kastje.

En naast deze procédés, die hij zelf aanwendt, maakt hij gebruik van de industriële hulpmiddelen waarmede hij zijn ontwerpen gemakkelijk kan vermenigvuldigd zien. Zoo teekende hij affiches, van welke zeer bekend het elegante aanplakbiljet voor Delftsche slaolie, dat voor de heide-ontginning „het Hoogeland”; programma's, onder welken dat voor „l'Oeuvre” te Parijs